

โรคปอดจากการประกอบอาชีพ (Occupational lung diseases)

โรคปอดจากการประกอบอาชีพเกิดขึ้นจากการหายใจเอาฝุ่นหินแร่ คาร์บอน ไอ ก๊าซ ละออง ใยระเหย และฝุ่นจากสารอินทรีย์ ขณะทำงานเป็นระยะเวลานาน หรือมีการหายใจเอาสารที่เป็นอันตราย (Hazardous Agent) เข้าไปเพียงครั้งเดียวในปริมาณมากพอที่ทำให้เกิดการระคายเคืองต่อทางเดินหายใจอย่างเฉียบพลัน และอาจมีปอดอักเสบ หรือมีพังผืดเกิดขึ้นในปอด และอาจเป็นโรคมะเร็งปอดได้ระยะยาว โรคปอดจากการประกอบอาชีพจำแนกตามสาเหตุ ดังนี้

1. โรคปอดจากการประกอบอาชีพที่เกิดจากฝุ่นละอองสารอินทรีย์ หรือฝุ่นแร่ โดยเรียกโรคกลุ่มนี้ว่านิวโมโคนิโอสิส (Pneumoconiosis) ได้แก่ ซิลิโคสิส และแอสเบสโตสิส เป็นต้น

2. โรคปอดจากการประกอบอาชีพที่เกิดจากฝุ่นละอองสารอินทรีย์ ได้แก่ โรคบิสสิโนสิส (Byssinosis) โรค farmer's lung และโรคบักัสโซสิส (Bagassosis) เป็นต้น

นอกจากนั้น อาจพบโรคปอดจากการทำงานที่เกิดจากสารเคมีอื่น ๆ เช่น ละอองไอโลหะหนัก คาร์บอนพิช หรือ เชื้อโรคต่าง ๆ เช่น วัณโรค ไซ้หวัด ฯลฯ

ในปี พ.ศ. 2556 (ค.ศ. 2013) สำนักระบาดวิทยา ได้รับรายงานผู้ป่วยโรคปอดจากการประกอบอาชีพ (Occupational Lung Diseases) จำนวน 184 ราย อัตราป่วย 0.28 ต่อประชากรแสนคน ไม่มีผู้เสียชีวิต ภาคตะวันออกเฉยเหนือเป็นภาคที่มีอัตราป่วยสูงสุด เท่ากับ 0.69 ต่อประชากรแสนคน รองลงมาคือ ภาคเหนือ (0.13) ภาคกลาง (0.08) และภาคใต้ (0.03) (รูปที่ 1)

จังหวัดที่มีอัตราป่วยต่อประชากรแสนคนสูงสุด คือ จังหวัดศรีสะเกษ 4.38 ต่อประชากรแสนคน รองลงมาคือ ขอนแก่น (3.37) อุดรธานี (1.21) นครนายก (0.78) เชียงใหม่ (0.72) ระยอง (0.45) เพชรบุรี (0.42) ปราจีนบุรี (0.42) สระบุรี (0.31) กาญจนบุรี (0.23) และเพชรบูรณ์ (0.20) (รูปที่ 2)

พบผู้ป่วยตลอดปี สูงสุดในเดือนกันยายน 26 ราย รองลงมาคือ กุมภาพันธ์ (20) มีนาคม (19) พฤษภาคม (19) และตุลาคม (17) (รูปที่ 3) ผู้ป่วยเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ร้อยละ 60.87 รองลงมาคือ โรงพยาบาลศูนย์/โรงพยาบาลทั่วไป (20.65%) และโรงพยาบาลชุมชน (17.93%)

ผู้ป่วยที่ได้รับรายงานจำแนกเป็นเพศชาย 85 ราย เพศหญิง 99 ราย อัตราส่วนเพศชายต่อเพศหญิงเท่ากับ 1:1.2 กลุ่มอายุที่พบสูงสุดคือ กลุ่มอายุ 65 ปีขึ้นไป อัตราป่วย 0.67 ต่อประชากรแสนคน รองลงมาคือ กลุ่มอายุ 55 - 64 ปี (0.52), 45 - 54 ปี (0.33) และ 25 - 34 ปี (0.32) (รูปที่ 4) ส่วนใหญ่ผู้ป่วยมีอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 34.78 รองลงมาคือ รับจ้างงานพื้นฐานทั่วไป (26.63%) รับราชการ (13.04%) และอื่น ๆ (25.54%)

จำแนกเป็นโรคปอดจากการประกอบอาชีพ ดังนี้ โรคหืดเหตุอาชีพ 29 ราย ร้อยละ 15.76 วัณโรคปอด 15 ราย (8.16%) โรคฝุ่นฝ้าย 6 ราย (3.26%) โรคหลอดลมอักเสบเรื้อรัง 4 ราย (2.18%) โรคฝุ่นหิน 2 ราย (1.09%) และไม่ระบุชนิด 128 ราย (69.57%) จากรายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา โรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม (506/2) พบว่ามีบุคลากรทางการแพทย์ 15 ราย ป่วยด้วยโรคปอด จากการติดเชื้อแบคทีเรียไมโคแบคทีเรียทูปerculosis (Mycobacterium tuberculosis) ที่เป็นสาเหตุของวัณโรค โดยอาจมีการสัมผัสกับผู้ป่วยที่มีเชื้อวัณโรคปอดระยะติดต่อ จึงควรให้ความสำคัญในการติดตามเฝ้าระวังและกำหนดมาตรการ ในการดูแลบุคลากรด้านสาธารณสุขในสถานพยาบาล

โรคปอดจากการประกอบอาชีพนั้น สามารถที่จะป้องกันได้โดยการหลีกเลี่ยงการสัมผัสสุดตามสารมลพิษที่ก่อให้เกิดโรคปอด เช่น ควรสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันตัวที่เหมาะสมระหว่างการทำงาน งดสูบบุหรี่ ให้ความรู้แก่คนงานให้ตระหนักถึงปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เกิดโรคปอดจากการประกอบอาชีพ และมีการเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ข้อมูลมาใช้ประโยชน์ในด้านการควบคุมป้องกันโรคต่อไป

ผู้เรียบเรียง

กัญฐิกา ถิ่นทิพย์

บรรณาธิการวิชาการ

ดร.แสงโสม ศิริพานิช

Fig.1

Reported Cases Occupational lung diseases per 100,000 Population by Region, Thailand 2013

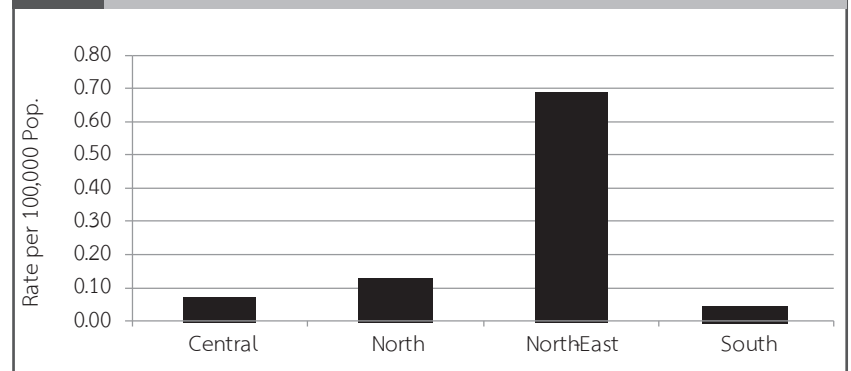

Fig.2

Reported Cases of Occupational lung diseases per 100,000 Population by Province, Thailand 2013

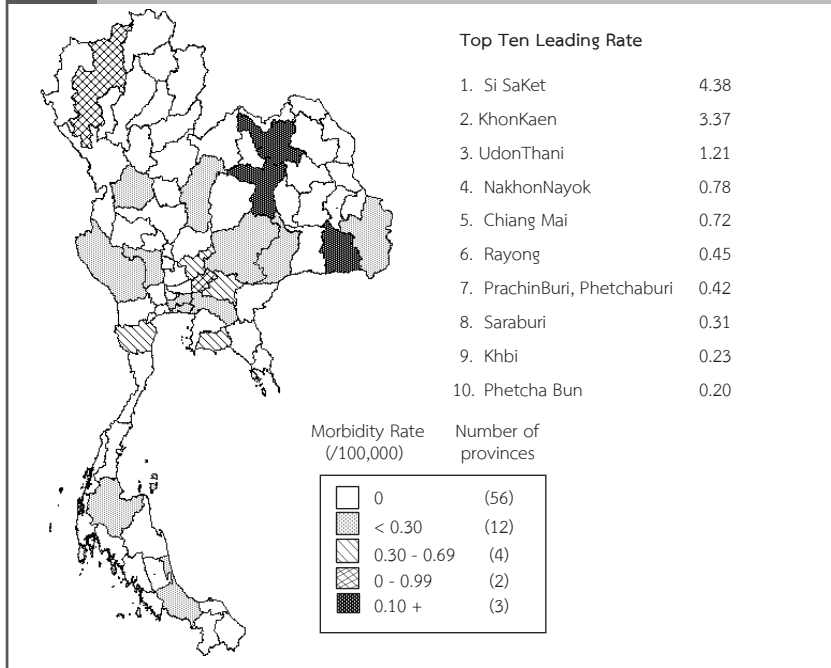

Fig.3

Reported Cases of Occupational Lung diseases by Month, Thailand, 2013

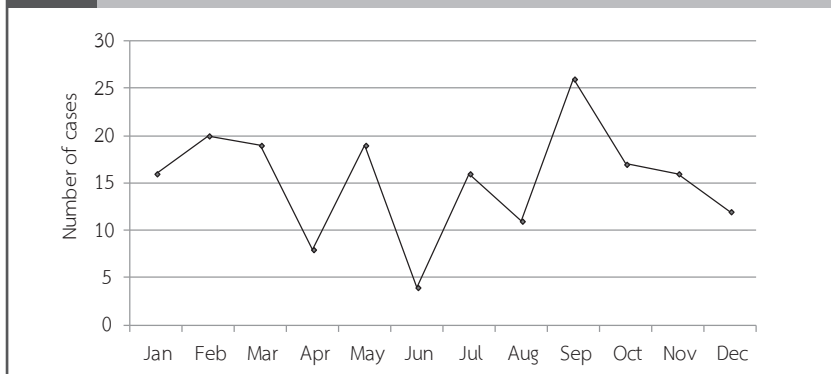

Fig.4

Reported Cases of Occupational Lung diseases per 100,000 Population by Age-group, Thailand, 2013

